

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ จะเป็นการเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ วิธีดำเนินการวิจัยของการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดในการเสนอกังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสถานักเรียน ของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดสถานักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช่ศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และมีการจัดกิจกรรมสถานักเรียน ก่อนปีการศึกษา 2528 จำนวนทั้งสิ้น 721 โรงเรียน (สถิติสำรวจเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2528 ตามหนังสือ สปจ. อบ. ที่ 1478/2247 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2528) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขนาด คือ

ขนาดเล็มาก	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 10 คน ถึง 120 คน จำนวน 193 โรงเรียน
ขนาดเล็ก	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 คน ถึง 359 คน จำนวน 426 โรงเรียน
ขนาดกลาง	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 คน ถึง 719 คน จำนวน 84 โรงเรียน
ขนาดใหญ่	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 คน ขึ้นไป จำนวน 18 โรงเรียน

ทั้งรายละเอียดต่อไปนี้

จำนวนโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนโรงเรียน ทั้งสิ้น	จำนวนโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย			
		ขนาดเล็มาก	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. เมืองอุบล	108	16	27	5	8
2. ลูกช้างบุัน	29	4	7	4	—
3. เขมรรฐ	62	4	27	4	1
4. โขงเจียม	37	1	5	2	—
5. เขื่องใน	78	14	25	6	1
6. ชานุมาน	28	1	5	2	—
7. เกษอุม	129	17	28	12	2
8. ตระการพืชผล	92	21	36	5	—
9. คาลม	22	—	9	1	—
10. นาจะหลวย	35	3	18	1	1

สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนโรงเรียน ทั้งหมด	จำนวนโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย			
		ขนาดเล็กมาก	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
11. น่ายีน	53	8	22	5	—
12. บุกพริก	50	3	14	4	1
13. พนา	50	14	18	2	—
14. ทัพูนังสาหาร	94	10	33	8	1
15. มวงสามสิบ	69	11	32	3	—
16. วารินชำราบ	130	22	49	8	—
17. ศรีเมืองใหม่	53	10	13	3	—
18. เสนางคนิคม	23	2	7	3	1
19. หัวตะพาน	43	11	12	3	—
20. อานาจเจริญ	112	18	34	3	1
21. โพธิ์ไทร	33	3	5	—	—
รวม	1,330	193	426	84	18

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มี
 โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และมีการจัดกิจกรรมสถานักเรียน และ
 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่
 (Taro Yamane 1973 : 725)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- เมื่อ N = ขนาดของประชากร
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (.05)

ผลการสุ่มโดยใช้สูตรดังกล่าว จะได้ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนจากโรงเรียนขนาดต่าง ๆ คือ

1.2.1	โรงเรียนขนาดเล็กมาก	130	โรงเรียน
1.2.2	โรงเรียนขนาดเล็ก	206	โรงเรียน
1.2.3	โรงเรียนขนาดกลาง	69	โรงเรียน
1.2.4	โรงเรียนขนาดใหญ่	17	โรงเรียน

จะได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 422 คน ครู 422 คน นักเรียน 422 คน
 รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 1,266 คน

โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) (อารง สุทธาศาสตร์ 2527 : 120 - 121) ในแต่ละอำเภอ และสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญธรรม กิจปรีชาวิสุทธิ 2527 : 70 - 71) สำหรับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร
 คอบแบบสอบถาม ทั้งรายละเอียดต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

สำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย								รวมทั้งสิ้น	
	ขนาดเล็กมาก		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
1. เมืองอุบล	16	11	27	13	5	4	8	7	56	35
2. กุศขำปุ่น	4	3	7	3	4	3	-	-	15	9
3. เขมราฐ	4	3	27	13	4	3	1	1	36	20
4. โขงเจียม	1	1	5	2	2	2	-	-	8	5
5. เขื่องใน	14	9	25	13	6	5	1	1	46	27
6. ชานุมาน	1	1	5	2	2	2	-	-	8	5
7. เกษอุดม	17	12	28	14	12	11	2	2	59	39
8. ตระการพิภพ	21	14	36	17	5	4	-	-	62	35
9. ตาคลุมน	-	-	9	4	1	1	-	-	10	5
10. นาจะหลวย	3	2	18	9	1	1	1	1	23	13
11. น้ำยืน	8	5	22	11	5	4	-	-	35	20
12. บุณฑริก	3	2	14	7	4	3	1	1	22	13
13. พนา	14	9	18	9	2	2	-	-	34	20
14. พิบูลมังสาหาร	10	7	33	16	8	7	1	1	52	31
15. ม่วงสามสิบ	11	7	32	16	3	2	-	-	46	25
16. วารินชำราบ	22	15	49	24	8	7	-	-	79	46
17. ศรีเมืองใหม่	10	7	13	6	3	2	-	-	26	15
18. เสนางคนิคม	2	1	7	3	3	2	1	1	13	7
19. หัวตะพาน	11	7	12	6	3	2	-	-	26	15

สำนักงาน	จำนวนโรงเรียนในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย									
	ขนาดเล็กมาก		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		รวมทั้งสิ้น	
การประถมศึกษา	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม
อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ช	ว	ช	ว	ช	ว	ช	ว	ช	ว
	กร	ว	กร	ว	กร	ว	กร	ว	กร	ว
20. อำนวยเจริญ	18	12	34	17	3	2	2	2	57	33
21. โพนไทร	3	2	5	2	-	-	-	-	8	4
รวม	193	130	426	206	84	69	18	17	721	422

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตาม

ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการศึกษาจากเอกสาร บทความและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อกำหนดประเด็นหรือกรอบความคิดในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1) การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ

2) การศึกษานำร่อง (Pilot Study) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสถานักเรียน โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย แต่ไม่ใช่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร แบ่งออกเป็น

โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง 4 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก 8 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็กมาก 8 โรงเรียน

รวมเป็นผู้บริหารโรงเรียน 21 คน ครู 21 คน นักเรียน 21 คน รวมทั้งสิ้น 63 คน

3) กำหนดประเด็นปัญหา หรือกรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย นำไป
ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำ

4) กำหนดประเด็นปัญหา หรือกรอบความคิดในการวิจัย หลังจากได้
รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

- 1) ขั้นสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 2) ขั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ
- 3) ทดลองใช้ (try out) เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นสร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชุดคือ

- ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ใช้กับผู้บริหารโรงเรียน
- ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้กับครู
- ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ใช้กับนักเรียน

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
(Check List) และเติมคำลงในช่องว่าง โดยตามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
 ฯลฯ

ตอนที่ 2 การจัดสถานักเรียน ซึ่งจะครอบคลุมในเรื่องการเตรียมการ
 การดำเนินการ และการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสถานักเรียน ซึ่งจะครอบคลุมใน
 เรื่อง การบริหารงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เวลา งบประมาณ มีลักษณะเป็นแบบเลือก
 ตอบ (Check List)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริมการจัด
 กิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

ขั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ กำเนินการดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ พิจารณา
แก้ไข ปรับปรุงคำภาษา และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity)

2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุง
แก้ไขตามคำแนะนำ

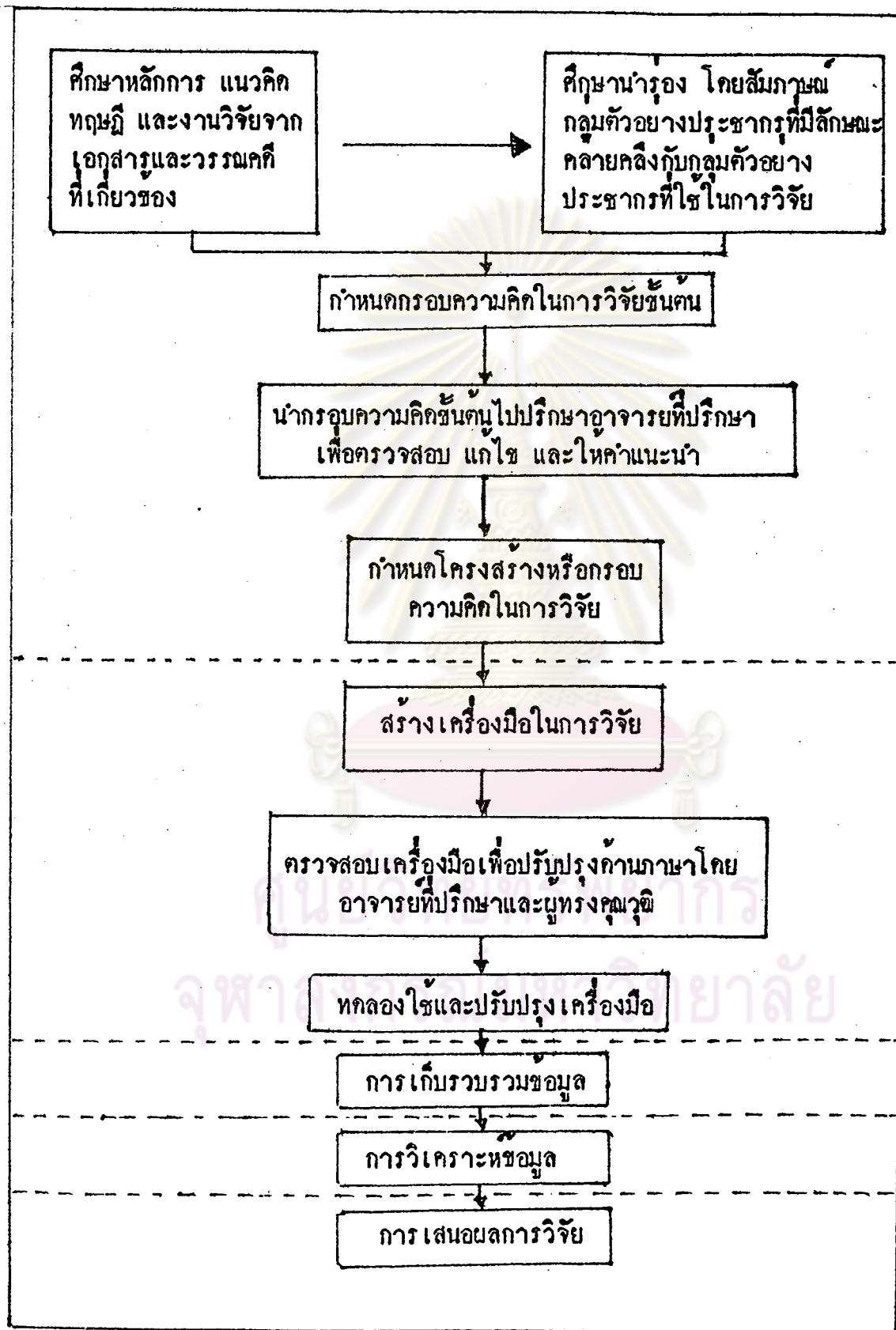
ขั้นทดลองใช้ (try out) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1

ขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3

ขั้นที่ 4

ขั้นที่ 5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
3. ขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการแจกและรวบรวมแบบสอบถามในระหว่างวันที่ 23 มกราคม 2529 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2529 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปทั้งหมด จำนวน 1,266 ฉบับ ได้รับคืน 1,123 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.70 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ทั้งแสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและไ้รับคืน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนที่ส่งไป					ไ้รับคืน								รวม	
	ขนาด ใหญ่	ขนาด กลาง	ขนาด เล็ก	ขนาด เล็กมาก	รวม	ขนาดใหญ่ จำนวน	ขนาดกลาง ร้อยละ	ขนาดกลาง จำนวน	ขนาดกลาง ร้อยละ	ขนาดเล็ก จำนวน	ขนาดเล็ก ร้อยละ	ขนาดเล็กมาก จำนวน	ขนาดเล็กมาก ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	17	69	206	130	422	12	70.58	65	94.20	186	90.29	110	84.61	373	88.38
ครูที่ปรึกษาสถานักเรียน	17	69	206	130	422	12	70.58	67	97.10	186	90.29	110	84.61	375	88.86
ประธานสถานักเรียน	17	69	206	130	422	11	64.70	60	86.95	184	89.32	120	92.30	375	88.86
รวม	51	207	618	390	1266	35	68.62	192	92.75	556	89.96	340	87.17	1123	88.70

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่า แบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 422 ชุด ไ้รับคืนจำนวน 373 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.38 แบบสอบถามที่ส่งไปให้ครูที่ปรึกษาสถานักเรียนและประธานสถานักเรียน จำนวน 422 ชุด ไ้รับคืนจำนวน 375 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.86 เท่ากัน และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วปรากฏว่า แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 1,266 ชุด ไ้รับคืนจำนวน 1,123 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.70

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การจัดสถานักเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสถานักเรียน ซึ่งปรากฏอยู่ในตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการปรับปรุงส่งเสริม การจัดกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในตอนที่ 4 ของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ใช้วิธีรวบรวมและนำเสนอตามลำดับความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าความถี่ หาได้จากตารางแจกแจงความถี่
2. ค่าร้อยละ หาได้จากสูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

(คณิต อินจันทร์ณรงค์ 2516 : 2)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย